

Вих. № 5075
Від 13.07.22р.

Міністру закордонних справ України

Дмитру КУЛЕБИ

Шановний Дмитре Івановичу!

Нотаріальна палата України як орган професійного самоврядування нотаріусів України вперше звертається до Міністерства закордонних справ України з метою консолідації зусиль над спільним завданням забезпечення належної реалізації прав громадян України в Україні та за кордоном у питаннях вчинення нотаріальних дій під час дії воєнного стану.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про нотаріат» вчинення нотаріальних дій за кордоном покладається на консульські установи України, а у випадках, передбачених чинним законодавством, - на дипломатичні представництва України.

З початком війни Україна та усі державні органи отримали невідомі до цього виклики, навантаження та зміни у правовому регулюванні ряду процедур.

Вказані зміни відбувалися поетапно, і будуть відбуватися надалі також в питаннях вчинення нотаріальних та реєстраційних дій.

Так, умовах воєнного стану та протягом одного місяця з дня його припинення або скасування, нотаріальні дії вчиняються нотаріусами України з урахуванням особливостей, визначених Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» (далі – Постанова 164) в редакції Постанови КМУ № 719 від 24 червня 2022 року.

Звертаємо увагу, що Постанова 164 не містить жодних обмежень для посвідчення консульськими установами (дипломатичними представництвами) України за кордоном довіреностей, в тому числі на розпорядження нерухомим майном.

Підпунктом 18 пункту 1 Постанови 164 встановлено умови, за яких нотаріусами України здійснюється нотаріальне посвідчення договорів щодо: відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, іпотеки, про задоволення вимог іпотекодержателя, встановлення довірчої власності на нерухоме майно (у тому числі договорів про внесення змін до таких договорів або їх розірвання (припинення), а також нотаріальне засвідчення справжності підпису на актах приймання-передачі частки (частини частки) у статутному

(складеному) капіталі (статутному фонді) юридичної особи, які укладаються (підписуються) від імені фізичної особи - відчужувача (іпотекодавця, довірчого засновника) (перелік вичерпний) на підставі довіреності.

Зазначеною нормою, серед іншого встановлено, що вчинення таких дій можливе на підставі довіреності, з дня видачі якої минуло більше одного місяця (більше двох місяців, якщо довіреність посвідчено консульською установою (дипломатичним представництвом) України або відповідно до законодавства іноземної держави), за умови отримання нотаріусом заяви довірителя про підтвердження дії довіреності, справжність підпису на якій засвідчено нотаріусом, консульською установою (дипломатичним представництвом) України або відповідно до законодавства іноземної держави, а у разі, коли така довіреність посвідчена нотаріусом без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, - також за умови її реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей з внесенням до нього відомостей про наявність повноважень, необхідних представникові для укладення (підписання) відповідного договору (акта).

Справжність підпису на такій заяві повинно бути засвідчено нотаріусом не раніше ніж за сім календарних днів, а консульською установою (дипломатичним представництвом) України або відповідно до законодавства іноземної держави - не раніше ніж за один місяць до дня укладення (підписання) відповідного договору (акта).

Форма заяви не визначена Постановою 164, проте важливо, щоб у такій заяві фізична особа, яка видала довіреність, заявила про підтвердження дії довіреності та той факт, що представництво за довіреністю не припинено.

Разом з тим повідомляємо, що Комісією Нотаріальної палати України з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності для єдиної нотаріальної практики підготовлено примірний зразок такої заяви (*Додаток 1*).

Наразі Нотаріальна палата України отримує звернення від нотаріусів, у яких повідомляється про скарги громадян на відмови окремих консульських установ (дипломатичних представництв) за кордоном або інші ускладнення при їх зверненні за посвідченням довіреностей на розпорядження нерухомим майном та засвідченням справжності підписів на заявах довірителя про підтвердження дії довіреності. Їх кількість зростає. Зокрема, повідомляється про те, що мають місце роз'яснення консульських установ про неможливість посвідчення довіреностей на розпорядження нерухомим майном під час дії воєнного стану, та відсутність необхідності заяв, на підтвердження дії довіреності у визначених Постановою 164 випадках.

Такі дії є перешкодою для реалізації законних прав та інтересів громадян України, створюють додаткові труднощі та конфліктні ситуації.

У зв'язку з війною в Україні до іноземних держав виїхала велика кількість громадян України, у яких залишились різні майнові питання в Україні, серед них і відчуження нерухомого майна, транспортних засобів, оформлення спадщини, ведення судових справ, інші гостро необхідні питання. На вирішення вказаних питань вкрай необхідно налагодити взаємодію та комунікацію (обмін досвідом, зразками, консультаціями) нотаріусів та консульських установ для максимально якісної підготовки проектів

довіреностей за змістом, обов'язково заяв про реєстрацію довіреностей в Єдиному реєстрі довіреностей, а у випадках, передбачених Постановою 164, – заяв про підтвердження дії довіреності.

Нотаріальна палата України з розумінням ставиться до великого навантаження на консульські установи (дипломатичні представництва) у зв'язку із потоком біженців, частими змінами в законодавстві, та просить довести до відома консульських установ (дипломатичних представництв) України за кордоном про запровадження особливостей вчинення нотаріальних дій в умовах воєнного стану Постановою КМУ від 28.02.2022 № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» в редакції Постанови КМУ № 719 від 24.06.2022.

З метою оперативного обміну інформацією та формування єдиної нотаріальної практики пропонуємо до ознайомлення Інформаційний лист Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності від 12 липня 2022 року (в частині нотаріального посвідчення довіреностей та заяв про підтвердження їх дії) (*Додаток 1*).

Окремо необхідно зазначити, що під час війни можливе збільшення ризиків повної або часткової підробки документів, особливо довіреностей на розпорядження цінним майном. У зв'язку з цим та з метою виявлення таких підробок Нотаріальна палата України клопоче про надання Міністерством закордонних справ України рекомендацій консульським установам (дипломатичним представництвам) сприяти у підтвердженні нотаріусам відповідно до статті 4 Закону України «Про нотаріат» факту посвідчення відповідної довіреності, у разі такої необхідності або наявності сумніву у нотаріуса, в телефонному режимі або в режимі електронного листування (на запит нотаріуса).

Нотаріальна палата України висловлює готовність до спільної роботи над вдосконаленням напрямку вчинення нотаріальних дій та співпраці задля реалізації прав кожного громадянина України, особливо у такий важкий для нас усіх час.

Додаток 1. Інформаційний лист Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності від 12 липня 2022 року.

З повагою

Президент НПУ

Володимир МАРЧЕНКО

